

In Quarantaine

Geachte lezer,

De veertigdagentijd van de katholieke vasten loopt dit jaar vrijwel parallel aan de overheids-maatregelen die hebben geleid tot een quarantaine van veertig werkdagen vanwege het Coronavirus. Het begrip quarantaine is afgeleid van de veertig dagen (*quaranti giorni*) die schepen in de tijd van de Middeleeuwse pestepidemieën in een haven stil moesten liggen. De bemanning moest zich veertig dagen afzonderen en mocht vanwege de risico's van de pest pas daarna aan land komen.

Dit jaar zijn het vanwege deze quarantaine niet alleen katholieken die zich in de Goede Week bezinnen, zuiveren en toeleven naar een nieuw begin, maar ook miljoenen andere Nederlanders die doorgaans geen notie hebben van de katholieke veertigdagentijd. Of de quarantaine (lockdown) mensen echt aan het denken zal zetten, moet worden gezien. Misschien zien zij zich minder als centrum van de werkelijkheid en gaan ze anders tegen dood en leven aankijken. Allicht zet de quarantaine ook aan tot het nadenken over de deugden van het geloof en de lessen van het katholieke erfgoed. De crisis zet verhoudingen op scherp en kan zo tot inzichten leiden bij mensen, regeringen en ondernemingen.

PROGRAMMA 2020

September 2020
Kerk en WO II in de
bisdommen Aken
en Roermond

*

Augustus/
september 2020
Kanunniken en
kanunnikessen in
het heuvelland

*

Oktober/
november 2020
675 jaar Mirakel
van Amsterdam

We noteerden in deze veertigdagentijd onder andere de volgende “tegenstellingen”:

Deugden e.d.	Ondeugden e.d.
Geloof, rede	Angst, vooroordelen, complottheorieën
Spaarzaamheid, onbaatzuchtigheid, aandacht voor daklozen	Verkwisting, profileringsdrang, aandacht voor beurskoersen
Hoop, vertrouwen	Wanhoop, hysterie, (cultuur)pessimisme, zondebokken
Naasteliefde, solidariteit, eerbied, zorg en respect voor ouderen	Egoïsme, hamsteren, geldzucht, utilitarisme, spugen en beledigingen
Inzet, moed, oog voor anderen en voor katholiek erfgoed, martelaarschap	Passiviteit, berusting, isolement, breuk met tradities, kortzichtigheid
Eeuwige en hemelse (paradijs in de hemel)	Tijdelijke en wereldse (paradijs op aarde)
Bedachtzaamheid, rust, stilte, liturgie, sacraliteit, bevrijding en contemplatie / gebed	Macht en geweld, lawaai, Coronafeesten, reizen, internet, sociale media, stress, verleiding
Matiging en zelfbeheersing, zorg voor de Schepping, lokale productie en troost door schoonheid,	Consumptie, genot en verslaving, vraatzucht, globalisering, uitbuiting van natuur om economische redenen
Menselijke waardigheid, familie en opvoeding	Menselijk lijden, eenzaamheid
Waarheid en rechtvaardigheid	Leugen en misleiding

De angst voor het sterven is groot. De machteloosheid waarmee soms moet worden toegezien hoe met name ouderen aan het virus lijden en op IC-afdelingen verstoken moeten blijven van de bediening van het Sacrament van de Ziekenzalving, is nieuw voor ons. Mogelijk herontdekken velen in deze crisis geloof en hoop, liefde en mededogen, ondanks de beperkingen die helaas ook met Pasen voor het bijwonen van eucharistievieringen gelden en voor de uitoefening van sacramentele taken door priesters. Gelukkig bieden steeds meer parochies de mogelijkheid om vieringen via livestream te volgen.

Voor Stichting Katholiek Erfgoed zijn de gevolgen beperkt. Zij blijft werken aan het doorgeven van het katholieke erfgoed aan volgende generaties en kan voor het najaar alvast 3 tentoonstellingen aankondigen:

1. Kerk en Oorlog: bisdommen Aken en Roermond (september 2020, kruisgang Rolduc)

Binnenkort zal daartoe een bundel verschijnen met de presentaties tijdens de Adrianuslezing Kerk en Oorlog in november van dit jaar. Het verzet van de katholieke kerk tegen het nationaalsocialisme en haar valse beloftes komt dit najaar ook aan de orde in een tentoonstelling die we organiseren in Rolduc. Die tentoonstelling richt zich speciaal op de bisdommen Roermond en Aken in WO II en zal gepaard gaan met een publicatie met portretten van katholieken uit deze periode. Een van de priesters, die in Limburg onbaatzuchtig onderduikers hielpen in hun humanistisch verzet, is pastoor Henry Vullingsh van Grubbenvorst. Hij organiseerde schuiladressen op het Noord-Limburgse platteland, waaronder een adres voor de joodse componist Hans Lachman, zijn vrouw en hun zoon. Pastoor Vullingsh zou worden opgepakt

op 1 mei 1944. Hij overlijdt in april 1945 in het concentratiekamp Bergen-Belsen aan dysenterie. Hans Lachman overleeft en vergeet de pastoor niet. Hij schreef na de oorlog een katholiek requiem voor de pastoor die hem hielp overleven. Lees hierover het artikel "Aflevering 13 'Muziek tot Leven – Verhalen van musici in de oorlog'" op de NPO Radio 4 website: <https://www.nporadio4.nl/fragmenten/item/533409-aflevering-13-muziek-tot-leven-verhalen-van-musici-in-de-oorlog>. Tegelijkertijd is er een tentoonstelling met foto's van het kleinseminarie Rolduc. Dit alles rond de plaquette in de kruisgang van Rolduc met de namen van de in de oorlog overleden Rolduciens. Er verschijnen boeken over de bisdommen Aken en Roermond in WO II en een nieuwe uitgave van De Kleine Republiek van Lodewijk van Deijssel over het leven in het internaat in Rolduc.

2. Kanunniken en Kanunnikessen in het heuvelland (augustus en september 2020, St. Gerlach)

In St. Gerlach is er in die periode een tentoonstelling over de Middeleeuwse kloosterkapittels in het heuvelland. Het gaat om de kloosters van Rolduc, St. Gerlach, Sinnich en Hoogcruts tot aan de Franse tijd. Bij deze tentoonstellingen verschijnt weer een boek.

3. 675 jaar H.Mirakel van Amsterdam + Stille Omgang

Tenslotte wordt het 675-jarig jubileum van het H. Mirakel van Amsterdam in oktober en november 2020 gevierd met een tentoonstelling in de nieuwe Bavo in Haarlem. De aan het Mirakel verbonden Stille Omgang is dit jaar helaas niet doorgegaan. Hopelijk biedt dit alternatief daarvoor enige troost aan degenen die jaarlijks deze stille tocht door de straten van Amsterdam lopen. Ook bij deze tentoonstelling zal een boek verschijnen.

Tot slot

Dit alles is thans in voorbereiding. We zullen u in de loop van dit jaar nader informeren. Mocht u zelf activiteiten ontplooiën op het gebied van katholiek erfgoed, dan ontvangen wij graag uw informatie.

Wij wensen u een zalig Pasen toe in goede gezondheid,

Maurice Essers, Cas de Quay en Karl Pesch Konopka

Janet Brooks Gerloff, schilderijen rond Pasen, Benedictijner Abdij Kornelimünster

ART STATIONS OF THE CROSS

Het internationale kunstproject Art Stations of the Cross is gestart door Aaron Rosen en Catriona Laing in 2016 en is na edities in Londen, Washington DC, New York en Amsterdam(2019) dit jaar te zien in Deventer. Deze artistieke pelgrimsroute voert de bezoekers langs culturele, historische, maatschappelijke en religieuze organisaties in Deventer. Bij iedere statie wordt gekeken naar de traditionele kruiswegstatie in wisselwerking met een kunstwerk en de locatie.

Aan de hand van afbeeldingen, verdiepende vragen, beeldmeditaties, artikelen en video's kun je de kunstroute Art Stations of the Cross nu digitaal bezoeken: <http://www.artstations.org/>.

~~26.02.20 /
11.04.20~~

Art Stations of the Cross
hedendaagse kunstpelgrimage
in de binnenstad van Deventer

open van wo t/m zat
tussen 11.00 en 16.00 uur

artstations.org

Heerschappij – hoe het Christendom het Westen vormde

Uit een interview met Tom Holland (Trouw 22-02-2020) naar aanleiding van het verschijnen van zijn boek *“Heerschappij – hoe het Christendom het Westen vormde”*

Holland: *“Het christendom staat bol van de paradoxen. Ze zijn er een fundamenteel onderdeel van. God die mens werd. De overwinnaar die stierf aan een kruis. Het bevel om je zwaard niet te trekken, terwijl er zeer veel christelijk geweld is gepleegd. Paulus’ boodschap dat er geen onderscheid meer is tussen mannen en vrouwen, terwijl dat onderscheid tot op de dag van vandaag nog steeds gemaakt wordt. Slavernij die met de Bijbel in de hand zowel werd goedgepraat als bestreden. In het christendom ontkom je niet aan paradoxen.”*

Holland laat in zijn boek zien dat in de afgelopen tweeduizend jaar de christelijke overtuigingen die achter die paradoxen schuilgaan, voortdurend op elkaar reageren, elkaar versterken, elkaar bestrijden, en intussen steeds dieper doordringen in het DNA van de westerse wereld. En keer op keer steken die overtuigingen op nieuwe wijzen de kop op. Hij laat zien dat de ideeën van de verlichtingsdenkers niet teruggaan op de voorchristelijke Grieken en Romeinen – zoals hijzelf ook lange tijd veronderstelde – maar dat ze zijn terug te voeren op middeleeuwse kerkrechtgeleerden. Immers: weinig zo christelijk als een oproep om de wereld van de duisternis naar het licht te leiden.

Zie verder: <https://www.trouw.nl/religie-filosofie/schrijver-tom-holland-we-zijn-zo-christelijk-als-wat-alleen-hebben-we-dat-niet-in-de-gaten~b82415d6/>

‘Heerschappij – Hoe het christendom het Westen vormde’, uitgeverij Athenaeum – Polak & Van Gennep, 639 blz, € 29,99.

MATTHÄUS PASSION

Uit: Tussentijds Magazine van Katholiek Utrecht

De muziek van de Duitse componist Johann Sebastian Bach (1685-1750) is geliefd. Frank de Munnik is zo gefascineerd dat hij besloot een dagelijkse rubriek aan de componist te wijden. Momenteel is de 'Bach van de Dag' de best beluisterde muziekpodcast in Nederland.

<https://www.nporadio4.nl/podcasts/bach-van-de-dag>

Bach was streng protestant. Veel katholieken lopen weg met de Matthäuspassie. Hoe komt dat?

De Munnik: Katholieken bezochten de Matthäus al voor de Tweede Wereldoorlog. De halfbroer van Clara Schumann dirigeerde het stuk voor het eerst in 1870. Zo werd het luisteren een traditie en het heeft iets calvinistisch: uren afzien op een houten bankje. De meeste katholieken van nu zijn niet bezig met de orthodox Lutheraanse teksten, wellicht was dat vijftig jaar geleden anders. Ik weet dat de katholieke Hendrik Andriessen, de eerste organist in de Catharinakathedraal, kerkgangers uit de (hervormde) Dom trok die na hun dienst kwamen luisteren naar zijn orgelspel. Ondanks de verzuiling.

Wat is de kracht van Matthäuspassie?

De Munnik: Het is Bach gelukt om het drama in het lijdensverhaal te verklanken. Je moet wel van steen zijn wil je geen medelijden krijgen met Jezus. Het is een oerverhaal, voor iedereen geldig. De Mathäus en ook de Populaire 'The Passion' zijn als een kerkdienst voor iedereen. In de tijd van Bach zat het publiek met de rug naar de musici en was de liturgie eindeloos.....

Het laatste avondmaal was voor Bach van groot belang. Bach zag zichzelf helemaal in dienst van de kerk. Ik zie hem als een enorm fantastische vakman. Hij nodigt mij steeds weer uit om te luisteren, te ervaren, zijn muziek stelt mij voortdurend voor actuele vragen.

NOODKIST ST. SERVAAS

Sinds woensdag 18 maart is de Noodkist van Sint Servaas overgebracht naar het middenschip van de Servaasbasiliek. Er zal daar voor u en uw intenties worden gebeden door priesters. Wanneer iemand een intentie wil opgeven dan kan dat per mail. Deze intenties worden dan vertrouwelijk behandeld, uitgeprint en door de deken of andere priesters in een mand bij de Noodkist gebracht en er zal voor gebeden worden. Om gelovigen toch in staat te stellen te bidden bij de kist is er een mailadres geopend: biddenbijdenoodkist@gmail.com. Gebeden en intenties worden uitgeprint en in een mandje bij de kist gelegd. Zie ook <https://www.volkskrant.nl/cultuur-media/als-de-nood-hoog-is-halen-ze-in-maastricht-de-noodkist-tevoorschijn~b28c1eed/>. Op 12 april, Eerste Paasdag, is er van 14.00 tot 16.00 uur wederom de mogelijkheid voor aanbidding bij de Noodkist die uitgestald staat op de trap naar het priesterkoor van de Servaasbasiliek. Bezoekers dienen hierbij alle protocollen na te leven die door de overheid gesteld zijn. Het kerkbestuur rekent erop dat iedereen zich hieraan zal houden.

